

JOSEF JUNGSMANN (1773–1847)

VĚDECKÁ KNIHOVNA
UNIVERZITY J. E. PURKYNĚ
V ÚSTÍ NAD LABEM

240. výročí narození

Dne **16. července 1773** se narodil český národní buditel, jazykovědec, filolog, lexikograf, básník a překladatel, **Josef Jungmann**.

Pocházel z rodiny venkovského ševce z **Hudlic na Berounsku**, kde se narodil jako šesté z deseti dětí. Navštěvoval piaristické gymnázium v Praze a následně filozofickou fakultu. **Roku 1811 získal doktorát filozofie**. Působení osvícenských a vlasteneckých učitelů na filozofické fakultě mělo rozhodující význam pro jeho vlastenectví i zaměření odborné činnosti. V rozporu s přáním matky (přála si, aby byl knězem) studoval po skončení filosofie práva a na podzim 1799 přijal místo učitele na gymnáziu v Lito-
měřicích. Pedagogická činnost mu zůstala celoživotním povoláním. V říjnu 1815 přešel jako profesor humanitních předmětů na Staroměstské gymnázium v Praze a působil zde až do důchodu (1845), od roku 1834 již jako ředitel. Roku 1800 oženil s **Johannou Světeckou z Černčic** (jeho žena byla poměrně zámožná). Jungmannovi se dostalo vysokých oficiálních poct, v roce 1834 se stal členem Královské české učené společnosti, později i vídeňské Akademie věd, byl děkan filozofické fakulty, v roce 1840 byl zvolen rektorem pražské university, r. 1839 byl vyznamenán rytířským řádem.

Jungmann byl vychován idejemi osvícenců, jeho myšlení bylo moderní a pokrokové; byl také horlivý Slovan s citovým zabarvením, v Rusku vždy viděl největší sílu a záštitu slovanských národů. Do české kultury zasáhl zejména jako odborný bohémista na úseku české literární historie a na úseku českého jazyka, jeho stylistiky a lexikografie, byl uznávanou hlavou české bohémistiky. Vyvrcholením jeho díla byl **pětidílný Slovník česko-německý**, vydaný v letech 1834–39, na jehož přípravě pracoval Jungmann více než třicet let. Spolu se svými spolupracovníky v něm shromáždil na 120 000 slov, s uvedením jejich významu a způsobu použití. Slovník ustálil spisovnou podobu novodobé češtiny. Velký význam měla pro českou literaturu jeho rozsáhlá **činnost překladatelská**, překládal antické autory i vrcholná díla nové evropské literatury, prokázal při tom mimořádné jazykové schopnosti. Oživoval již zapomenutá slova staré češtiny a zdařile vytvářel i slova nová.

V NAŠÍ KNIHOVNĚ JE MOŽNÉ SI VYPŮJČIT:

Josef Jungmann: Boj o obrození národa: výbor z díla Josefa Jungmanna; Zápisky.

Robert Sak: Josef Jungmann: život obrozence.

Alois Jedlička: Josef Jungmann a obrozenecká terminologie literárně vědná a lingvistická.

František Šimek: Josef Jungmann: život, dílo, bibliografie jeho spisů, ukázky tvorby.

